

МАДАНИЯТ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАДАНИЯТ ВОЗИРЛИГИ НАШРИ

№23 (53) 6.06.2019 йил

Рамазон ҳайитингиз муборак бўлсин!

» Долзарб мавзу

Ўзбек театри:

Бугун пайдо бўлмаган муаммолар

30 май куни Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлиги қошида ташкил этилган жамоатчилик кенгашининг навбатдаги йиғилиши ўтказилди. Давра суҳбати тарзида ўтган ушбу тадбирда театрларимизнинг бугуни ва келажаги хусусида фикр-мулохазалар, танқидий-таҳлилий мунозаралар ўртага ташланди.

Жумладан, кенгаш аъзолари театр ҳамда бошқа йўналишларда ижод қилиб келатган режиссёрлар, актёрлар ва ижодий ходимлар фаолиятида ютуқ дейишга арзигulik ўсиш ёки натижалар кўзга ташланмаётгани, бу борадаги муаммо-камчиликларга атрофлича эътибор қаратиш зарурлиги ва уларни ҳал этиш борасидаги фикрларини билдиришди.

Донлар сузлайди...

Кимдаки ақлдан бирон сатр бор,
Умрин бир лаҳзасин утказмас бекор.
Умар Хайём

Бу куннинг тадбири сабабли эртанинг тадбирига
эҳтиёжи қолмаган киши ақлидир.
Абу Райҳон Беруний

Аҳволимнинг оғирлиги бошқаларга азоб бериш
учун сабаб бўла олмайди.

Эсхил

Ушбу сонда

Санъат — баркамоллик воситаси

Ўзбекистон тараққиётининг ҳозирги босқичида санъат таълимини ривожлантириш ва унинг воситасида ёш авлодни маънавиятли шахс сифатида вояга етказиш долзарб вазифалардан ҳисобланади.

2-саҳифада »

Мозийдан садо Кўҳна рамзлар

7-саҳифада »

Халқ хунармандчилиги Ипаклари тиллодан...

8-саҳифада »

» Маданий алоқалар

Хорижлик сиёсий арбоблар Хоразмда

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг таклифига биноан Германия Федератив Республикаси Президенти Франк-Вальтер Штайнмайер 27 май куни расмий ташриф билан мамлакатимизга келди. Шунингдек, Россия Федерацияси ҳукумати раиси Дмитрий Медведев Ҳукумат раҳбарлари даражасидаги Ўзбекистон – Россия кўшма комиссиянинг биринчи мажлисида иштирок этиш учун 29-30 май кунлари мамлакатимизда бўлди.

ФРАНК-ВАЛЬТЕР ШТАЙНМАЙЕР: “ЎЗБЕКИСТОН — БЕТАКРОР ДИЁР”
29 май куни Германия Федератив Республикаси Федерал Президенти Франк-Вальтер Штайнмайер рафикаси ҳамроҳлигида Хива шаҳрининг тарихий маркази – “Ичан қалъа”га ташриф буюрди. Меҳмонлар Кўҳна арк, Паҳлавон Маҳмуд мажмуалари, Қози Калон мадрасаси, Қалта минор ёдгорлиги ва бошқа диққатга сазовор жойлар билан танишишди.

Давоми 2-саҳифада »

Халқаро ҳамкорлик

Музокаралар давом этади

31 май кuni Ўзбекистон Республикаси Маданият вазири...

мир Аристархов билан учрашув чоғида бутунжаҳон маданият меросини сақлаш...

ўзaro манфаатли масалалар бўйича тезкор ахборот алмашувини амалга оширишга ҳамда ҳамкорликни музокаралар ва маслаҳатлар шаклида давом эттиришга келишиб олишди.

Таълим

Санъат — баркамоллик воситаси

Ўзбекистон тараққиётининг ҳозирги босқичида санъат таълимини ривожлантириш ва унинг воситасида ёш авлодни маънавий ятли шах сифатида вояга етказиш долзарб вазифалардан бири...

кунда бундай омиллар ҳисобга олиниб, мамлакатимиз санъат таълими куйидаги методология асосида ташкил этилганини фахр билан эслатиб ўтиш жоиз:

- мусика, рассомлик, адабиёт ва театр соҳалари бўйича истеъдодга эга ёшларни излаш, аниқлаш ва топиш;
■ уларга мазкур санъат турлари бўйича чуқурлаштирилган ва махсус билим ҳақида кўникма бериш;
■ турли танловлар, фестиваллар ва кўриклар воситасида ёшларнинг санъат бўйича истеъдодларини рўйбoга чиқариш, уларга шарт-шароит яратиш...

Ҳақиқатан ҳам, Президентимиз томонидан илгари сурилган бу ташаббус санъат таълимини янада ривожлантиришни кун тартибига кўйди. Чунки санъат таълими 7 ёшдан 30 ёшгача бўлган аҳолининг онги, билими ва ахлоқини мақсадли шакллантиришнинг муҳим омилидир.

Ушбу методологияга асосланган санъат таълими республика болалар мусика ва санъат мактаблари, ихтисослаштирилган академик лицейлар ва санъат коллежлари ҳамда олий мусика таълими жараёнида амалга оширишмоқда.

- ёшлар онгини эзгу ва идеал гоғлар асосида шакллантириш;
■ ёшларга чуқур бадий-эстетик ижтимоий билим бериш;
■ ёшлар ахлоқини бадий образлар ва қаҳрамонлар тисмоли воситасида таркиб топтириш;
■ ёшларни юксак ижтимоий фаолиятга йўналтириш маънавиятнинг асосий бўғинларидан бири бўлиб, унда шахснинг ҳис-туғиуларини тўғри тарбиялаш илк режада туради.

Этибор берилса, санъат таълими ёш авлодни маънавий баркамол вояга етказишнинг муҳим омилидир. Унинг ҳозирги долзарб мақсади:

- ёшларни санъат таълими билан тўлиқ қамаб олиш;
■ уларнинг истеъдодини ривожлантириш;
■ бунинг натижасида ёшларни оммавий маданият, шоу-бизнес каби иллатлар таъсиридан муҳофаза қилиш.

Шарқ мутафаккири педагоглари Муҳаммад Ғаззолийнинг (XI аср) "Кимёи садоқат" ва Абдурауф Фитратнинг (XX аср) "Раҳбари наҳот" асарларида ўқтирилишича, "Ҳар бир бола табиатан фитрат, яъни тугма истеъдод билан дунёга келади". Шу жиҳатдан мусика, рассомлик адабиёт ва театр каби санъат турлари бўйича истеъдод ҳам тугма бўлиши XX асрда илм-фан ютуқлари асосида исботлангани маълум. Лекин ана шу тугма истеъдодни муносида шакллантириш, тарбиялаш ва кўникмаларга айлантириш жамият зиммасига тушади.

Шундай қилиб, Президентимиз томонидан илгари сурилган 5 ташаббуснинг биринчиси олдимиизга санъат таълимини бутунлай янги асосларда ривожлантириш ва унинг воситасида фарзандларимизни маънавиятли шахслар сифатида вояга етказиш вазифаларини кўйди. Бу вазифаларнинг ижроси санъат таълимининг мустақил таълим, тўғарақлар, клублар, устоз-шоғир мактаблари, ҳаваскорлик студиялари, кластер ҳудудий ҳамкорлик каби турларини ҳам кенг жорий этишни тақозо этади. Бунда ёшларнинг ўз имкониятларидан оқилона фойдаланиши ва волонтерлик кўмаги каби самарали ҳаракатларни йўлга қўйиши долзарб масаладир.

ШОИРА ЭРНАЗАРОВА, Ўзбекистон давлат консерваторияси ҳузуридаги Иқтидорли болалар академик лицейининг директор ўринбосари

Давоми. Боши 1-саҳифада

Хорижлик сийёсий арбоблар Хоразмда

Хива асрлар оша нафақат савдо-сотик, балки маданиятлар ва динлараро бағрикенглик маркази ҳам бўлиб келган. Бунинг XIX аср Хоразм тарихидан муносиб ўрин олган немис меннонитлари турмуш тарзи, уларнинг маҳаллий аҳоли билан тинч-тотув кечирган ҳаёти ҳам тасдиқлайди.

Хива тарихий обидаларидаги аксарият нақшлар бир-бирини такрорламайди.

Гармания делегацияси "Ичан-Қалъа" давлат музей-кўриқонасида ташкил этилган "Оқмасжидлик меннонитлар" музейида ҳам бўлиб, мажмуанинг яратилиши тарихи билан танишишди.

Моҳир уста ва дурадгор немис меннонитлари ҳам шаҳардаги ана шундай бунёдкорлик ишларига катта ҳисса қўйишган. Хивага кўчиб келган немис ҳўжаликларининг шаҳардаги европа услуби билан маҳаллий архитектуранинг уйғунлашиб кетиши натижасида бунёд этилган почта-телеграф, касалхона, Қибла Тозабoғ ва Исфандиёрхоннинг расмий қабулхонаси курилишида фаол иштирок этгани тарихий ҳужжатларда ўз аксини топган.

Музейдан жой олган экспонатлар Хива хонлигида қисқа давр яшаб, хиваликлар қалбида яхши таассурот қолдирган немис меннонитлари тарихи, уларнинг моҳир хунармандлиги ва чин инсоний ҳислатлари, бошқа дин вақиллари билан қардошлиги ҳақида хикоя қилади.

Ўзбекистон — бетакрор диёр. Қадим Хива мисолида бу заминнинг асрий урф-одатлари, меҳмондўст халқ ҳақида янада кўпроқ маълумотга эга бўлди. Немис меннонитларининг бу ерда ҳаёт кечирилиши унун яратилган шароитлар ҳақида сўзлаб берилган тарихий маълумотга эга бўлди. Уша кезларда турли миллат, дин ва ҳаёт тарзига эга инсонларнинг тотувликда ҳаёт кечиргани бугунги кунда ҳам халқларимиз табиатида устун бўлган биродарлик фазилатининг ёркин мисолидир, — деди Франк-Вальтер Штайнмайер.

ДМИТРИЙ МЕДВЕДЕВ: "Хива ҳақидаги таассуротларимни кенг тарғиб этаман"

Ўзбекистонга ташрифи доирасида Россия Федерацияси ҳукумати раиси Д.Медведев Ўзбекистон Республикаси Бош вазири Абдулла Арипов ҳамроҳлигида Хива шаҳрини томоша қилди.

мадрасаси, Жума масжиди, Муҳаммад Раҳимхон мадрасаси ва бошқа диққатга сазовор жойлар билан танишди.

Юқори мартабали меҳмонга ушбу обидалар тарихи, бу ерда сайёҳликни ривожлантириш бўйича амалга оширилаётган ишлар ҳақида сўзлаб берилди.

Мажмуада Россия делегацияси ташрифи шарафига Хива хони Муҳаммад Раҳимхон Сонийнинг тахтта ўтириш маросими саҳнаси намойиш этилди. Асрлар оша илму маърифат маскани бўлган мазкур тарихий обида, қўйилган томоша меҳмонларда катта таассурот қолдирди.

Россия Федерацияси ҳукумати раиси қадимий Хиванинг тарихий-меъморий ва туристик салоҳияти жуда юқори эканини алоҳида қайд этди.

Ушбу шаҳардаги бебаҳо маданият ёдгорликлар асл қиёфасини йўқотган ҳолда таъмирланиб, атрофи ободонлаштирилаётгани таҳсинга сазовор. Айниқса, Ичан қалъа каби яхлит ҳолда сақланган тарихий шаҳарлар дунёда жуда кам. Бу ерга келган ҳар бир инсон ҳайрат ва завққа тўлиши табиий. Жаҳон туризм санаотининг бир бўлаги бўлган ушбу шаҳар Ўзбекистоннинг туризм салоҳияти бошдаб хива саклиддан далолат беради.

Бу ерда яшаган тарихий шахсларнинг ҳаёти ва жаҳон цивилизациясига қўшган улкан ҳиссаси ҳақида жамоатчиликка кўпроқ маълумот бериш керак. Шаҳсан ўзим бу ердан бошлаб Хива ҳақидаги таассуротларимни Россия ва хорижий давлатларда кенг тарғиб этаман, — деди Дмитрий Медведев.

ЎЗА маълумотилари асосида тайёрланди

Маданий ҳамкорлик

Озарбайжонлик санъат усталари Сирдарёда

Хайдар Алиев номидаги Озарбайжон маданият марказининг ижодий ходимлари Сирдарёга ташриф буюришди.

1 июнь куни Гулистон шаҳридаги А.Навоий номи билимдонлар масканида Озарбайжоннинг Ўзбекистондаги элчихонаси ҳузурдаги Хайдар Алиев номи Озарбайжон маданият

маркази ходимлари, Озарбайжондан ташриф буюрган таниқли артистлар, маданият ва санъат вакилларининг концерти ва кўргазмали чиқишлари бўлиб ўтди.

Тадбирда Озарбайжонда хизмат кўрсатган артистлар — Эҳтиром Хусайнов, Кўкяб Алиев ва Бейимхоним Велиевалар со-

занда ва раққосалар жўрлигида ўзларининг куй ва рақсларини намойиш этишди. Шунингдек, Озарбайжон маданият маркази лойихаси асосида “Озарбайжон — Кавказ дурдонаси” ҳамда “Ўзбекистонда Озарбайжон маданияти ва адабиёти ҳафтаси” мавзусидаги кўргазмалар намойиш этилди.

Устозлар ёди

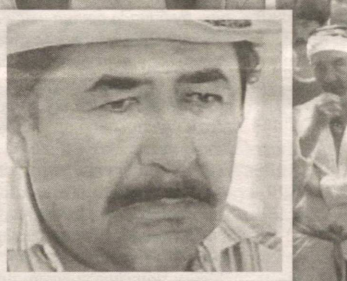
Таниқли санъаткор, истеъдодли актёр, комик роллар устаси Ўзбекистон халқ артисти Хусан Шарипов 1937 йилнинг 27 июлида Тошкент шаҳрида таваллуд топган. 1963 йили Тошкент давлат театр ва рассомлик санъати институтини тамомлаган. 1959-1991 йилларда Муқимий театри актёри, 1986-1987 йилларда мазкур театр директори бўлиб ишлаган.

Самимий кулги устаси

Театрда ижро этган Бой (“Муқимий”), Тошболта (“Тошболта ошиқ”), Кодир (“Мангулик”), Абдусамад, Хушмамат (“Ватан ишқи”), Асатулло (“Сув келтирган азиз”), Пўлат (“Хотинимнинг эри”), Тожибой (“Ўжарлар”), Ҳасан (“Жон қизлар”), Акоп (“Хонума хоним”), Хусниддин (“Лакма”), Абдулла (“Ака-ука совчилар”) каби турфа характерли қаҳрамонлари орқали томошабинлар орасида ҳурмат қозонган. Актёр табиатан одамохунлиги, бой фантазияси, имконияти кенглиги, ижро санъати ва маҳорати, комик йўналишдаги ролларга мойиллиги, ҳар бир қаҳрамонининг самимийлиги билан ажралиб туради.

Хусан Шарипов ўтган асрнинг 80-йилларидан бошлаб “Ўзбекфильм” киностудиясида суратга олинган бадиий фильмларда асосий ролларни ижро этди. Унинг “Водиллик келин”, “Майсаранинг иши”, “Суюнчи”, “Бомба”, “Тангалик болалар”, “Келинлар кўзғолони”, “Чинор остидаги дуэль” фильмларида яратган бетакрор образлари ўзбек киноси хазинасининг бебаҳо мулкига айланиб қолди.

Х.Шарипов 1980-1985 йилларда Тошкент театр ва рассомлик санъати институтида актёрлик маҳоратидан дарс бериб, кўплаб шогирдлар етиштирди. 1984-1994 йилларда “Кар-гунлар жамияти”да фаолият олиб бориб, жисмоний имконияти чекланган кишилар кўнглига

йўл топди. Улар орасидаги иқтидорлилар иштирокида бир неча спектакллар сахналаштирди.

Хусан Шарипов самимий кулги ва сўз устаси сифатида ҳам халқимиз қалбидан чуқур жой олган. Унинг “Телевизион миниатюралар театри”да олиб борган ижодий фаолияти диққатга молик. Мазкур жамоада кулги даргалари Эргаш Каримов, Роза Каримова, Ҳасан Йўлдошев, Садир Зиёвуддинов, Ортик Юсупов, Абдурахмон Акбаровлар билан биргаликда халқимизга кулги, табассум улашди. Актёрнинг, айниқса, 1971 йилда Шавкат Жунайдуллаев суратга

олган “Учрашув” комедиясида ижро этган роли бир кунда машҳур бўлиб, аини фильмда “Тошкент пиёлеси”, “Паркент мураббоси” дея айтган жумлалари халқ орасида мақолу маталга айланиб кетган эди.

У телевидение билан ижодий муносабатини узвий давом эттириб, саксон ёшида “Жиблажибон” юмористик сериалида роль ижро этди. Афсуски, бу актёрнинг энг сўнгги ролларидан бири бўлиб қолди.

Хусан Шарипов Ўзбекистон халқ артисти (1991), “Меҳнат шухрати” ордени (1999) соҳибидир.

Халқаро болаларни ҳимоя қилиш куни

“Ҳар бир болага меҳр ва эътибор!”

Халқаро болаларни ҳимоя қилиш куни муносабати билан 1 июнь куни Тошкент шаҳар ҳокимлиги, шаҳар маданият бош бошқармаси ва қатор мутасадди ташкилотлар ҳамкорлигида Ғафур Ғулом номидаги маданият ва истироҳат боғида “Ҳар бир болага меҳр ва эътибор!” мавзусида байрам тадбири ўтказилди.

Унда Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг дамли созлар оркестри, Тошкент шаҳар маданият бош бошқармаси тасарруфидаги бадиий жамоалар, Чилонзор туманидаги маданият марказлари қошида фаолият кўрсатаётган бадиий ҳаваскорлик жамоалари ва раққосларнинг концерти, Республика “Баркамол авлод” болалар техник ижодиёти марказидаги турли тўғарақларнинг ҳунармандчилиги ва тасвирий санъат студиялари қатнашчиларининг кўргазмалари намойиш этилди.

Байрам тантаналари доирасида Республикада ижтимоий ёрдамга муҳтож оилалар фарзандларини қўллаб-қувватлаш маркази томонидан махсус викторина ўйинлари ташкил этилиб, болажонларга ҳомий ташкилотларнинг совғалари тарқатилди. Боғ маъмурияти томонидан байрам муносабати билан Тошкент шаҳридаги кам таъминланган оилаларнинг фарзандлари, туманлардаги Меҳрибонлик уйлари тарбияланувчилари учун 2500 дан ортиқ бепул чипталар тарқатилди.

Совғалар топширилди

Халқаро болаларни ҳимоя қилиш куни муносабати билан Навоий вилояти Қизилтепа туманидаги маданият ва истироҳат боғида байрам тадбири бўлиб ўтди. Унда 200 га яқин чин етим болаларга совғалар улашилди ҳамда тўқин дастурхон ёзилди.

Байрам тантаналарида тумандаги “Нафосат” маданият марказининг “Гулчирой” ашула ва раққ ансамбли томонидан концерт намойиш этилди.

“Гулшан” хуш кайфият улашди

31 май куни Хоразм вилоят кўзи ожизлар кутубхонасида “Ҳар бир фарзанд – меҳр ва эътибор оғушида” деб номланган тадбир бўлиб ўтди.

Урганч шаҳридаги “Гулшан” маданият маркази билан ҳамкорликда ўтказилган ушбу кеча Халқаро болаларни ҳимоя қилиш кунига бағишланди. Унда иштирокчилар Ватан, Она, тинчлик ҳақидаги шеърлардан намуналар ўқишди, шу мавзудаги кўшиқларни ижро этишди. Шунингдек, маданият маркази санъаткорлари ҳам барчага хуш кайфият улашди.

Тантанада шахмат бўйича шахсий биринчиликда қатнашиб ғолиб бўлган ўқувчи ёшларни вилоят кўзи ожизлар кутубхонаси вакиллари китоблар билан, Урганч шаҳар маданият маркази эса фахрий ёрлик билан тақдирлади.

З. СОБИРОВ,

Хоразм вилояти кўзи ожизлар кутубхонаси директори

Янги спектакль

“Ур тўқмоқ” кенгаш кўригидан ўтказилди

29 май куни Сурхондарё вилояти кўғирчоқ театрида И.Жуманов асари асосида З.Нормўминова томонидан сахналаштирилган “Ур тўқмоқ” спектакли жамоатчилик кенгаши кўригидан ўтказилди.

Спектакль тақдиротида Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлиги “Репертуар-тахририят шўъбаси” мудири Х.Абдурашулов,

Ўзбекистон театр арбоблари уюшмаси бош мутахассиси Э.Уринов, драматург, режиссёр Ж.Маҳмудлар иштирок этишди.

Билдирилган фикр ва мулоҳазаларга кўра И.Жуманов асари асосида янги сахналаштирилган “Ур тўқмоқ” спектакли театрнинг жорий йилги репертуарига киритилди.

Халқаро болаларни ҳимоя қилиш куни

“Баркамол авлод — Ватан таянчи”

31 май куни Жиззах вилояти Фориш туман маданият бўлими ва мактабгача таълим муассасалари билан ҳамкорликда “Баркамол авлод — Ватан таянчи” деб номланган фестивал ўтказилди. Тадбирда маданият марказида фаолият олиб бораётган тўғарақлар иштирокчилари ва туман МТМ бўлимига қарашли мактабгача таълим муассасалари тарбияланувчилари ўзларининг “Санъатсевар болажонлар”

деб номланган концертини намойиш этишди. Шунингдек, маданият бўлими ва кўзи ожизлар кутубхонаси томонидан Халқаро болаларни ҳимоя қилиш кунига бағишланган китоб кўргазмалари ташкил этилди.

Фестивалда фаол иштирок этган жамоалар, болалар ва мактабгача таълим муассасалари ташкилотчилар томонидан фахрий ёрлик ва эсдалик совғалари билан

тақдирландилар.

Шунингдек, 1 июнь куни Фориш маданият марказида туман ҳокимлиги, маданият бўлими, туман ҳудудида янгидан барпо этилаётган ЎзАтомСаноат ташкилотчилари ҳамкорлигида “Ҳар бир болага меҳр ва эътибор” деб номланган катта байрам тадбири бўлиб ўтди.

Халқаро болаларни ҳимоя қилиш кунини муносабати билан ўтказилган ушбу тадбирда кам таъминланган, боқувчисини

йўқотган оилалар фарзандлари, умумтаълим мактабларидаги иқтидорли ўқувчилар ҳамда маданият марказларидаги бадий ҳаваскорлик тўғарақларнинг фаол иштирокчиларига туман ҳокимлиги ва ҳомий ташкилотларнинг совғалари топширилди.

Шунингдек, Тошкентдан ташриф буюрган Ёш томошбинлар театри ижодкорлари ҳам турли эртақ қаҳрамонлари, куй-қўшиқлар ва қизиқарли

ўйинлар билан бойитилган шоу-концерти билан қатнашди. Туман маданият марказида эса бадий ҳаваскорлик тўғарақлари иштирокчилари, 18-болалар музика ва санъат мактаби ўқувчилари ҳамда “Камалак” болалар ташкилоти фаолларининг байрам концерти намойиш этилди.

**Ш.ДАРХОНОВ,
Л.ҲАКИМОВА,
Маданият маркази мутахассислари**

Барча шодлик сизга бўлсин!

Ўзбекистон амалий санъат ва ҳунармандчилик тарихи давлат музейида Халқаро болаларни ҳимоя қилиш кунини муносабати билан байрам тадбири бўлиб ўтди. Маданият вазирлиги, Ҳунармандлар уюшмаси, “Crafters” корхонаси ва яна бир қанча ташкилотлар ҳамкорлигида уюштирилган шодиёнага пойтахтдаги боғча, мактаб ва Меҳрибонлик уйларининг тарбияланувчилари тақдирландилар.

Тадбирда болалар куй-қўшиқлар ижро этиб, ҳомийларнинг совғаларидан баҳраманд бўлишди. “Лойда жонланган мўъжизалар” номли маҳорат дарсида эса улар Гиждувон кулолчилигининг 7-авлод вакили Дилноза Нарзуллаеванинг анъанавий хуштаклар яшаш, шахрисабзлик кулол Шамсиддин Шерназаровнинг эса анъанавий кулолчилик чархда идиш яшаш жараёнларини бевосита кузатишди, ўзлари ҳам идиш ва хуштак ясашга уриниб кўришди.

“Бизнинг 250-боғчамиз бу масканга яқин бўлгани учун истироҳат боғига эмас, шу ерга келишни афзал кўрдик, — дейди уч ёшли Камолхўжанинг онаси Азизахон Камолова. — Хато қилмаган эканмиз! Музейда бунақа тадбирлар ўтказилиши биз — катталар учун ҳам айна муддао бўлди. Чунки тадбирни томоша қилиш баробарида ўзбек миллий санъати ва ҳунармандчилиги тарихи билан танишдик. Болажонлар ҳам қизиқарли таассуротларга эга бўлишди.

Музей ҳовлисида ташкил қилинган тасвирий санъат кўргазмаси ҳам иштирокчиларда катта қизиқиш уйғотди. Тантана болалар учун ёзилган тўқин дастурхон атрофида давом этди. Эътиборлиси, унда чет эллик сайёҳлар ҳам қатнашиб, ўзбекистонлик ёшлар билан рақс тушишди ва байрамни бирга нишонлашди.

А.МЎМИНОВ, муаллиф олган суратлар

Замонавий санъат марказида болалар байрами

Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлиги қошидаги маданият ва санъатни ривожлантириш жамғармаси Мактабгача таълим вазирлиги билан ҳамкорликда Замонавий санъат марказида 1 июнь куни байрам тадбири ўтказилди.

Ташкилотчилар болалар, уларнинг ота-оналари ва устозлар учун ажайиб дастур тайёрлашди. Унга кўра марказда замонавий санъат бўйича маҳорат дарслари ўтказилди, шунингдек, “Кўрғон чирок” кўргазмаси бўйлаб болалар учун саёҳат уюштирилди. Марказ ҳовлисида эса оилавий ҳордиқ учун бир нечта зоналар — фотозона, стол теннис ва спорт ўйинлари учун майдончалар, боди арт ва бўяш баннери, ширинликлар дастурхони тайёрланди. Болаларнинг сеvimли мультқаҳрамонлари образидаги аниматорлар ташриф буюрган барча меҳмонларга хуш кайфият улашди. Тадбир доирасида оилавий саргузашт-ўйинлар, болалар учун импровизация театри ва эстафеталар ташкил қилинди.

Маълумот учун: 2019-2020 йилда реконструкция қилиниши сабабли, Замонавий санъат маркази шу кунда ўз фаолиятини вақтинча тўхтатди.

» Курик-танлов

Ахборот-кутубхонанинг энг яхши мутахассиси

Хоразм вилоят кўзи оғизлар кутубхонасида "Ахборот-кутубхона муассасасининг энг яхши мутахассиси-2019" кўрик-танловининг 1-босқичи бўлиб ўтди. Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхонаси ташаббуси билан анъанавий равишда ўтказилиб келинаётган мазкур тадбирда барча туманлар кўзи оғизлар кутубхоналари мутахассислари

қатнашиб, тўртта шарт бўйича беллашдилар. Танловда вилоят кўзи оғизлар кутубхонаси фойдаланувчиларга хизмат кўрсатиш бўлими кутубхоначиси Хожарбиби Искандарова 1-ўринни, Гурлан туман кўзи оғизлар кутубхонаси мудираси Муҳаббат Йўлдошева 2-ўринни, Хива туман кўзи оғизлар кутубхонаси кутубхоначиси Замира Айтбоева 3-ўринни кўлга киритишди.

Ғолиблар вилоят кўзи оғизлар кутубхонасининг фахрий ёрлиғи ва эсдалик совғалари билан тақдирландилар. 1-ўрин соҳиби Хожарбиби Искандарова танловнинг 2-босқичига йўлланма олди.

Ў.ЮСУПОВА,

Хоразм вилоят кўзи оғизлар кутубхонаси методика-библиография бўлими мудираси

» Ҳисобот концерти

Олқишлар билан кутиб олинди

31 май куни Самарқанд вилояти Каттақўрғон шаҳар драма театрида 2-болалар мусиқа ва санъат мактабининг ҳисобот концерти бўлиб ўтди.

Каттақўрғон шаҳар ҳокими Музаффар Ҳошимов бошчилигидаги ҳокимлик ва турли ташкилотлар вакиллари, Самарқанд маданият бошқармаси бошлиғи Ҳўжакул Муҳаммадиев, фаоллар ҳамда ота-оналар тақлиф этилган ушбу тадбирга Ўзбекистон халқ артисти Мансур Тошматов, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Ваҳобиддин Баҳриев, эстрада хонандаси Нуриддин Баҳриев

ҳамда шоир Аҳад Қаюмлар ҳам таширф буюришди.

Ушбу мактаб ўқитувчилари ҳамда ўқувчилари томонидан ижро этилган куй-қўшиқлар — О.Нарзиев раҳбарлигидаги ўзбек халқ чолғу созлари оркестри, Х.Холиёров бошчилигидаги мақомчилар, Т.Тошматованинг дуторчи қизлар ансамбли, Ф.Бобоқулова томонидан ташкил этилган "Нафис" рақс жамоаси, Ж.Неъматов бошчилигидаги фольклор жамоаси ва яққалон ижрочиларнинг чиқишлари олқишлар билан кутиб олинди. Сўз устаси, кизикчи Нодир

Ҳайитов эса ўз хангомалари билан барчага хуш кайфият улашди.

Шунингдек, мактабда фаолият юритаётган санъат бўлими ўқитувчилари — С.Рашидова, М.Хайриевларнинг ўқувчилари билан бирга тайёрлаган кўл меҳнати намуналари кўргазмаси бўлиб ўтди.

Тадбир якунида мактаб битирувчиларига гувоҳномалар тантанали равишда топширилди, республика ва халқро танлов ғолиблари эса диплом ҳамда эсдалик совғалари билан тақдирландилар.

» Ташаббус ижроси амалда

"Санъат — маънавият гулшани"

Кўқон шаҳар маданият бўлими ҳамда маънавият ва маърифат маркази бўлинимаси билан ҳамкорликда, шаҳардаги махсус енгил саноат касб-хунар коллежида "Санъат — маънавият гулшани" деб номланган маънавий-маърифий тадбир ўтказилди.

Президентимиз илгари сурган ташаббуслар асосида ўтказилган мазкур тадбирда Ўзбекистон ёзувчилар уюшмаси аъзоси шоир, драматург Аъзам Назирий ўз ёзган шеър ва хажвий ҳикояларидан намуналар ўқиди. Бундан ташқари Мадина Мирзааҳмедова, Мухтарам Мухторова, Мадина Маҳмудова, Мадина Эргашева сингари коллеж ўқувчиларининг шеърлари тингланди, қўшиқлар ижро этилди.

Н.УСМОНОВ,
маданият бўлими ходими

» Маънавий-маърифий тадбир

"Озод юрт фарзандлари"

Наманган вилояти тарихи ва маданияти давлат музейида Ўзбекистон Республикаси Халқ демократик партияси Наманган вилоят кенгаши, Ўзбекистон Республикаси Рассомлар бадиий академияси вилоят бўлими, вилоят ёшлар иттифоқи билан ҳамкорликда "Озод юрт фарзандлари" номи маънавий-маърифий, кўргазмали тадбир ташкил этилди.

Унда мактабгача таълим муассасалари тарбияланувчилари ҳамда ўқувчи ёшлар ўртасида расм чизиш бўйича танлов ўтказилди. Танловда шаҳардаги 1-мактабгача таълим муассасаси тарбияланувчилари, Санъат коллежи, 17-болалар мусиқа ва санъат мактаби ҳамда Андижон вилояти Улуғнор туманидаги 3-умумий ўрта таълим мактаби ўқувчилари ва кўнглилilar иштирок этишди.

Ўрта ва катта ёшдаги ўқувчилар асфальтга, мактабгача таълим муассасаси тарбияланувчилари эса оқ қоғозга турли мавзуларда расмлар чизиш шарти бўйича беллашдилар. Шундан сўнг ёш болажонлар иштирокида 3 та ёш гуруҳи ўртасида ўзига хос расм чизиш мусобақаси ташкил этилди.

Танлов ғолибларига ташкилотчи муассасаларнинг эсдалик совғалари, фахрий ёрлик, бадиий адабиётлар ва вилоят ёшлар иттифоқи томонидан Наманган шаҳридаги Заҳириддин Муҳаммад Бобур номи маданият ва истироҳат боғига бепул чипталар тақдим қилинди.

Ф.РЎЗИБОВ,
Наманган вилояти тарихи ва маданияти давлат музейи илмий ходими

» Мозийдан садо

Кўҳна рамзлар

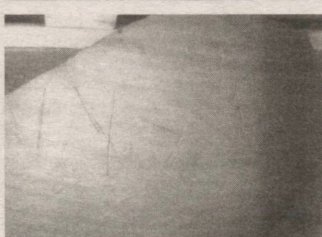
Иккинчи жаҳон уруши инсоният тарихида энг мудҳиш ва катта талафот келтирган уруш ҳисобланади. Унда 62та давлат иштирок этиб, собиқ иттифоқ давлатларининг ўзидан 21 миллиондан ортиқ инсонлар қурбон бўлган. Уруш бўлаётган ҳудудларга жами 3,5 млн тонна бомба ва шу каби портловчи моддалар ташланган. Миллионлаб инсонлар бошпанасиз қолганлар, яқинларидан айрилганлар. Биз тилга олмоқчи бўлган мавзу эса ушбу урушни бошлаган III Рейх А.Гитлер томонидан 1920 йилда ўз партиясига таъсис этилган кесийган икки чизиқли тамга (свастика) ҳақида.

Мазкур айланаётган хоч тамгасини нацистлар Ернинг айланиш белгиси, деб ифодалашган. Аслида бу белги бошқа кўплаб халқлар тарихида ҳам учрайди. Масалан, хиндлар уни бахт ва омад келтирувчи рамз, деб билишган. Қадимги юнонларда эса тамга шаҳарсозликнинг бир кўриниши сифатида намён бўлган.

Марказий Осиё халқларида учлари тўғри тўртбурчак шаклида қайрилган икки кесийган чизиқ ислом дини кириб келгунига қадар қуёш маъносини аңглатган ва яхшилик ҳамда ёруғлик, ҳаётнинг давомийлиги рамзи сифатида қадрланган. Ислон дини Марказий Осиёда кенг тарқалган ҳам, ушбу рамз асосан ганчкорликда, тўқимачиликда, хусусан, сўзана ва палаклар нақшларида, уй-рўзгор буюмларида безак сифатида ишлатилгани ва унга ҳеч қандай илохий тус берилмаганини кўришимиз мумкин.

1950-90 йилларда ўша вақтдаги собиқ Андижон вилоят ўлкашунослик музейи ҳамда Самарқанд шаҳрида жойлашган Фанлар академиясининг археология институти ҳамкорлигида Фарғона водийсида, жумладан, Андижон вилоятининг бир қанча ёдгорликларида археологик тадқиқотлар олиб борилган. Ушбу тадқиқотлардан бири "Заврақтепа" ёдгорлигида ўтказилган бўлиб, бу

ердан антик даврга оид хум парчаси топилган. Мана шу хум парчасидаги қадимги Фарғона давлати ёзуви намуналари орасида айнан ўша тамгани ҳам кўришимиз мумкин. Бундан ташқари, археологик тадқиқотлар натижасида Яна бир топилма — Сомонийлар даврига оид сополдан

ясалган товоқчада ҳам нозик дид ва юқори маҳорат билан ўйиб ишланган нақшларда айнан ўша белги ифодаланган.

Андижон вилоят тарихи ва маданияти давлат музейининг илмий кенгаши рухсати билан намоишга қўйилган бу сопол парчалари музейга таширф буюрган томошабинларнинг эътиборини кўп тортади. Томошабинларда ушбу белгиларни кўришлари музейда беихтиёр саволлар туғилади ва ўзаро мунозарага киришиб кетадилар...

Музейларимизнинг асл мақсади ҳам мамлакатимиз раҳбари таъкидлаганларидек, ўсиб келаётган ёш авлодга тарихимиз, маданиятимиз, урф-одатларимиз ҳамда азалий анъаналаримизни чуқурроқ ўргатишда ҳисса қўшишидир.

Бугунги кунда Андижон вилоят тарихи ва маданияти давлат музейининг тарих бўлими экспозиция залларида юқорида келтирилган ноёб сопол парчалари билан бир қаторда ўлкамиз тарихига оид қимматли топилмалар ҳамда осори-атиқалар жой олган. Улар нафақат вилоятимиз аҳолиси, балки хорижий меҳмонларда ҳам катта кизиқиш уйғотмоқда.

Авазбек ПОЗИЛЖОНОВ,
Андижон вилоят тарихи ва маданияти давлат музейи тарих бўлими мудир

Концерт

**Ансамбль
музыка
мактабида**

30 май кuni Ўзбекистон давлат филармонияси Андижон вилоят бўлинмасининг ашула ва рақс ансамбли томонидан Т.Содиқов номидаги 7-музыкага ихтисослаштирилган мактаб-интернатда концерт-лекторий ўтказилди.
Унда ашула ва рақс ансамбли хонандалари, созанда ҳамда

раққосалари томонидан ижро этилган миллий мумтоз куй-қўшиқлар, жозибали рақслар барчага кўтаринки кайфият улашди. Тадбир ниҳоясида мактаб-интернат директори Адҳамжон Исмоилов Ўзбекистон давлат филармонияси Андижон вилоят бўлинмасига ташаккурнома топширди.

Халқаро болаларни ҳимоя қилиш кuni

**Термизда
янги боғча**

31 май кuni Сурхондарё вилояти ҳокимлиги, Термиз шаҳар ҳокимлиги, шаҳар мактабгача таълим муассасаси ва шаҳар маданият бўлими билан ҳамкорликда шаҳардаги 26-мактабгача таълим муассасасининг очилиш маросими ўтказилди.

Халқаро болаларни ҳимоя қилиш кuni арафасидаги ушбу тадбирда вилоят ҳокими ўринбосари Р.Чориев болажонларни байрам билан табриклади. Шундан сўнг шаҳардаги 1-музыка ва санъат мактабининг "Сабо" рақс ансамбли, шаҳар маданият бўлими қошида ташкил этилган "Фаррухбек" дорбозлик ва цирк жамоасининг эртак қаҳрамонлари ҳамда шаҳардаги мактабгача таълим муассасаларининг кичкинтойлари томонидан тайёрланган музикаий чиқишлар, сахна кўринишлари намойиш этилди.

**Зукколар
беллашуви**

Ўзбекистон ёшлар иттифоқи Андижон шаҳар кенгаши, Бадиий ижодкорлар уюшмаси вилоят бўлими ва 28-болалар музыка ва санъат мактаби ҳамкорлигида вилоят тарихи ва маданияти давлат музейида "Хар бир болага меҳр, эътибор!" номи байрам ташкил этилди.

15- ва 29-умумтаълим мактаблари ўқувчилари ҳам қатнашган тадбир доирасида шеър, қўшиқ, монолог, тез айтишлар, савол-жавоб ва викторинадан иборат "Зукко болажон", "Тасвирларда ватан сиймоси" мавзусида қоғозга ва асфальтга расм чизиш маъмулотларини ўз ичига олган "Ёш рассом", аркон тортиш, аргимчокда сакраш каби халқ ўйинлари мусобақалари ташкил қилинди. Уларда фаол қатнашган ўқувчилар ҳамкор ташкилотлар томонидан фахрий ёрликлар ва эсдалик совғалари билан тақдирландилар. Кизгин беллашувлардан кейин болажонлар учун музей бўйлаб саёҳат уюштирилди.

Халқ хунармандчилиги

Дўппи туркча "тепа" сўзидан олинган ва нафақат ўзбекларнинг, балки Марказий Осиё халқларининг ҳам миллий бош кийими ҳисобланади. Унинг таркибий қисми асосан астар, авра, жияк ва пилтадан иборат. Бу қисмларнинг ҳар бири алоҳида тикилади, сўнг астар билан авранинг орасига ингичка симга ўралган қоғоз пилта ўтказилади.

Ипаклари тиллодан...

Ўзбек миллий дўпписи амалий санъатимизнинг энг қадимий турларидан бири бўлиб, халқнинг узоқ изланишлари натижасида юзага келган.

Қўшиқларда таърифланганидек, ипаклари заррин ўзбек дўппиларининг энг кўп тарқалган шакллари конуссимон ва тўрт қиррали кўринишдадир. Шунингдек, Ўзбекистонда Тошкент, Чуст, Самарқанд, Бухоро, Бойсун дўппилари ўзига хослиги билан машҳур. Уларнинг орасида Чуст дўпписи алоҳида ажралиб туради.

Чуст аҳолиси қадимдан кўлаб хунармандчилик турлари билан шуғулланиб келган. Дўппидўзлик билан эса аёллар яқка тартибда, уй шароитида машғул бўлишган. Бу бош кийим дастлаб юмалоқ шаклда бўлиб, унинг уст ва ён томонига гул рамзи туширилган. Вақт ўтгани сари аёллар бош кийимларнинг тикилиш усулларини ўзгартириб боришди ва дўппини юмалоқ эмас, балки тўртбурчак (тўрт қиррали) шаклда тикиш йўлларини ҳам ўйлаб топишди. Замонлар ўтиши билан шу кўринишдаги бош кийимни кийиш одат тусига кирди.

Чуст дўпписидаги оқ ва қора ранглар, тўрт нақшинкор гул ва тўрт қирра ўзининг рамзий маъносига эга. Оқ-қора ранг кун ва тун — ёруғлик ва қоронғилик белгиси, гул — тўрт фасл, дўппининг тўрт қирраси эса дунёнинг тўрт томони, пастки қисмидаги айлана гуллар ўн икки ойни билдиради. Қадимгилар дўппидаги қаламбир рамзи кишиларни ёмон кўзлар ва ҳар хил бало-қазолардан сақлашига ишонилган.

Бугунги кунда Чуст дўпписи 23 нусхада тикилмоқда. Ситора, занжир, четон, лўм нусхалари шулар жумласидан. Улар ичида энг кўп меҳнат талаб қилинадигани ситора нусха бўлиб, уни тикиш учун дўппидўз матога 360 минг марта игна уриши лозим.

Чуст дўпписининг тикилиш услуби Андижон, Самарқанд, Марғилон ва бошқа вилоят дўппиларидан фарқ

қилади. Андижон дўпписининг жияги, беаги ва қўл меҳнати Чуст дўпписиникига қараганда анча камроқ. Тикилишида эса махсус мосламалардан фойдаланилади. Марғилон дўпписи эса қадимдан фақат бир нусхада тикилиб келинган ва ҳозир ҳам шундай. Марғилон дўпписини тикишда қўл меҳнати унча роль ўйнамайди. Яна бир энг катта фарқи — Марғилон дўпписининг ташқи кўриниши бир оз ялтироқ тусда бўлиб, унда саёзроқ қаламбир гуллари акс эттирилган. Самарқанд дўпписи эса гилам нусхада тикилади ва устки қисмида ҳар хил тасвирлар акс эттирилади. Бу дўппини тикишда махсус

машинадан фойдаланилади.

Чуст дўпписининг болалар учун ҳам махсус тури мавжуд бўлиб, унинг тикилиши катталарнинг дўпписидан бироз фарқ қилади — бош кийим четига ҳар хил тумор, кокиллар қалади. Бу безаклар болани турли хил кўнглисизликлардан, назар-нафасдан асрайди деб ишонилган.

Фабрикада ишловчи аёллар томонидан тикилган Чуст дўппилари бир неча бор жаҳон халқлари амалий санъати кўргазмаларида, жум-

ладан, Польшанинг Познан, Япониянинг Токио шаҳарларида ўтказилган кўргазмаларда қатнашиб, фахрли ўринларни эгаллаган. Чустнинг довуғи бутун дунёга танилишида бу ютуқларнинг ҳам ҳиссаси бор. Яна бир эътиборли томони, Чуст дўпписи ўзбекларнинг ўзбеклигини билдири турадиган миллий бош кийимлардан ҳисобланиб, уни кийиш учун

вақт танланмайди. Йилимизнинг қайси фасли бўлмасин, тўй, маърака, ибодат, сайл, овқатланиш вақтида ҳам бу кийим одамларимиз бошидан тушмайди. Ҳатто хорижда юрган ватандошларимиз ҳам она юртини қўмсаганида, айнан дўппини кийиб, озгина бўлса-да, соғинчини енгади, миллий кийимларимиз қаторида уни эъзозлаб, халқимизга, миллий хунармандларимиз меҳнатига ҳурматини намойиш қилади.

Наманган вилоят тарихи ва маданияти давлат музейининг кўргазма залларида дўппиларнинг турли нусхалари намойишга қўйилган. Улар орасида Чуст, Марғилон, Шахризабз, Ироқи, Башорат, Мунчоғли, Бахмал нусха дўппиларни учратиш мумкин.

М.ОТАБОВЕВА,
Наманган вилоят тарихи ва маданияти давлат музейи илмий ходими

<p>МАДАНИЯТ ОБУНА ИНДЕКСИ: 285</p>		<p>Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 10.04.2018 й. 0803 рақами билан давлат рўйхатидан ўтказилган.</p>	<p>Нашр учун масъул: Мухаббат Шарифова Навбатчи муҳаррир: С.Рихсиева Навбатчи: Н. Содиқова Адади - 9 585 Буюртма - Г - 627 Сотувда келишилган нархда Қоғоз бичими А-3, Ҳажми 2 босма табоқ</p>	<p>Газета "Шарқ" наشريёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 42. Босмахонага топшириш вақти - 20.00 Топширилди - 20.00 1 2 3 4 6</p>
<p>МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирилиги, «Dildosh media» МЧЖ</p>	<p>Бош муҳаррир Дилбаҳор Худойбердиева Тахририят манзили: 100029, Тошкент шаҳри, Тарас Шевченко кўчаси, 1. Тел.: Факс: (371)-256-04-54</p>	<p>Тахририятга келган кўлёзмалар қайтарилимайди ва ёзма жавоб берилмайди. Мақолада келтирилган факт ва асосларга муаллиф жавобгар, унинг фикри тахририят фикридан фарқлиниши мумкин. «Маданият» материалларидан фойдаланилганда манба кўрсатилиши шарт.</p>		

Газета ҳафтанинг пайшанба кuni чоп этилади.